

Broj: VP/I-03-041/25-139/3

Cetinje, 13. 05. 2025. godine

Uprava za zaštitu kulturnih dobara, postupajući po zahtjevu Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, Glavni grad Podgorica, broj 08-332/25-405 od 17.03.2025. godine, zaveden kod ovog organa pod brojem UP/I-03-041/25-139/1 od 20.03.2025. godine, za izdavanje konzervatorskih uslova za izradu projektne dokumentacije, za katastarske parcele broj 140, 141, 144, 145, 146, 165 i 166, KO Podgorica III, UP A166, u zahvatu Urbanističkog projekta Stara Varoš – Izmjene i dopune u Podgorici, na osnovu čl.102 stav 2 i čl.101 stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24), Pravilnika o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru ("Sl.list Crne Gore" br. 61/18), a u vezi sa članom 18 i čl. 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku („Sl.list Crne Gore“ br.56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi

R J E Š E N J E

o konzervatorskim uslovima za izradu tehničke dokumentacije za sanaciju nepokretnog kulturnog dobra Tvrdava Ribnica, Glavni grad Podgorica

I

- Sprovesti konzervatorska istraživanja i detaljno analizirati dokumentaciju o kulturnom dobru Tvrdava Ribnica (arhivska građa, foto-dokumentacija, projektna dokumentacija, literatura...);
- Analizirati dokumentaciju o ranije sprovedenim arheološkim istraživanjima, te na osnovu iste odrediti obim dodatnih istraživanja, kako bi se kulturno dobro u potpunosti arheološki istražilo;
- Na osnovu dobijenih relevantnih podataka pristupiti sanacionim mjerama u cilju očuvanja i unaprijeđenja kulturnog dobra;
- Konzervatorske mjere planirati na način kojim se poštuje autentičnost i integritet ovog kulturnog dobra. Sve intervencije podrediti istorijskim, arhitektonskim i vrijednostima kulturnog dobra uz obavezno poštovanje duha mjesta – *genius loci*;
- Snimiti sva oštećenja Tvrdave, evidentirati ih i prikazati grafičkim priložima uz fotodokumentaciju. Planirane intervencije je neophodno detaljno obrazložiti u tekstualnom dijelu projekta i grafički ih predstaviti;
- Prilikom sprovođenja konzervatorskih mjera na kulturnom dobru koristiti se tradicionalnim tehnikama, zanatima i materijalima. Moguća je upotreba savremenih materijala čija je efikasnost potvrđena naučnim podacima ili praktičnim iskustvima, a koji ne devalviraju kulturne vrijednosti već utiču na unaprjeđenje stanja i trajanje objekata;
- Konzervatorskim projektom predvidjeti sljedeće konzervatorske mjere:
- **Konsolidacija**
 - Konsolidovati cijelu strukturu tvrđave, bez promjene njenog vizuelnog izgleda;
 - Sanirati pukotine bedemskih zidova metodom injektiranja, kako bi se stvorila čvrsta veza između lica zida i ispune;

- **Anastiloza**
 - Projektom jasno prikazati identifikovanje, sortiranje i numerisanje izvornog gradivnog materijala, kao i mjesta na koja će komponente biti ponovo vraćene;
 - Sve raščlanjene djelove tvrđave ponovo složiti koristeći se izvornim gradivnim materijalom a sve u skladu sa validnim podacima o izgledu kulturnog dobra;
 - Za zone na kojima nedostaje dovoljno izvornog gradiva i fragmenata, predvidjeti ugradnju novih koji moraju biti prepoznatljivi kao nadomjestci izvornih, sada nedostajućih dijelova;
- **Restauracija**
 - Vratiti nedostajuće djelove tvrđave u skladu sa njenim izvornim oblikom i svojstvima, a na osnovu autentične dokumentacije ili validnih podataka, primjenom originalnih, odnosno odgovarajućih materijala;
- **Konzervacija**
 - Bedeme tvrđave konzervatorski tretirati ph neutralnim sredstvima, čišćenjem metodom pod pritiskom;
 - Laboratorijskim ispitivanjem utvrditi sastav postojećeg maltera, na osnovu kojeg je potrebno dati recepturu za novu maltersku smjesu, uz mogućnost korišćenja savremenih materijala. Novi malter mora biti bojom, strukturom, načinom nanošenja i tehnikom obrade usklađen sa postojećim malterom;
 - Predvidjeti tretman čišćenja okolnog terena od vegetacije, kao i bedema i podzida od raznih naslaga nečistoća;
- Bedemske zidove u cjelosti osloboditi od novonastalih, prislonjenih privremenih objekata kao i ostalih elemenata u cilju dobijanja što bolje sagledivosti predmetnog kulturnog dobra;
- Ukloniti asfaltni zastor sa dijela ulice koji zalazi unutar tvrđave;
- Namjenu tvrđave definisati u skladu sa njenim kapacitetima i u svemu podrediti istorijskim, arhitektonskim i ambijentalnim vrijednostima ovog kulturnog dobra;
- Preispitati uklanjanje montažno-demontažne bine;
- Sve moguće instalacije (elektro, vodovodne, kanalizacione...) planirati u skladu sa važećim tehničkim standardima i pravilima struke, poštujući autentičnost i integritet kulturnog dobra.

II

- Projekat urađen u skladu sa ovim uslovima, te izrađen od strane javne ustanove koju osniva Vlada, ili pravnog lica koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu, potrebno je dostaviti na prethodnu saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara.
- Sadržaj Konzervatorskog projekta potrebno je uskladiti sa Pravilnikom o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru.
- Ukoliko je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola primjenjuju se i propisi o planiranju prostora i izgradnji objekata.

O b r a z l o ž e n j e

Postupajući po zahtjevu Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, Glavni grad Podgorica, broj 08-332/25-405 od 17.03.2025. godine, zaveden kod ovog organa pod brojem UP/I-03-041/25-139/1 od 20.03.2025. godine, za izdavanje konzervatorskih uslova za izradu

projektne dokumentacije, za katastarske parcele broj 140, 141, 144, 145, 146, 165 i 166, KO Podgorica III, UP A166, u zahvatu Urbanističkog projekta Stara Varoš – Izmjene i dopune u Podgorici, nakon terenskog obilaska i uvida u raspoloživu dokumentaciju Uprave, konstatuje se sljedeće:

Uvidom u dokumentaciju ovog organa konstatovano je da se na predmetnim katastarskim parcelama nalazi nepokretno kulturno dobro **Tvrđava Ribnica**. Rješenjem o zaštiti broj 310 od 23.04.1960. godine **Tvrđava Ribnica** stekla je status spomenika kulture, a status kulturno dobro Crne Gore po važećem Zakonu. Ista se nalazi na omanjem brežuljku, na ušću rijeke Ribnice u rijeku Moraču, u centru Podgorice, u očuvanom prirodnom ambijentu.

Tvrđava Ribnica je ostatak srednjevjekovnog grada Ribnice. Ostaci utvrđenja koji su danas još vidljivi vjerovatno potiču iz vremena turske vladavine. Nije pouzdano poznata godina u kojoj su Osmanlije podigle Depedogen - Podgoricu. O tom događaju postoji više svjedočanstava iz prvih godina osmanske vladavine, ali se smatra da je utvrđenje podignuto oko 1475. godine. Arheološka istraživanja iz 1963. godine pokazala su da na tom mjestu nema ostataka utvrde iz predturskog doba. Grad je bio opasan snažnim bedemima i kulama. Unutar bedema su bile kasarne i drugi objekti različite namjene.

Tokom viševjekovnog postojanja, tvrđava je prepravljana, doziđivana i nadoziđivanja. Do danas je ostao sačuvan dio jugoistočnog bedema sa petostranom kulom i trouglasti dio bedema, kao i dio kružne kule nad obalom rijeke. Bedemi su zidani priklesanim kamenom sa krečnim malterom kao vezivom.

Na osnovu arheološko-konzervatorskih istraživanja, sprovedenih 2014. godine, dobili su se relevantni podaci o izgledu, gabaritu i pravcu pružanja arhitektonskih ostataka, na jugozapadnom dijelu bedema.

Terenskim uvidom, dana 04.04.2025. godine, stručna lica Uprave su konstatovala da je kulturno dobro Tvrđava Ribnica u zapuštenom i veoma lošem stanju. Do ovakvog stanja je došlo usljed neodržavanja i nebrige o ovom kulturnom dobru. Na bedemima tvrđave su vidna razna zaprljanja, naslage, a u najvećoj mjeri vegetacija dodatno razbija strukturu bedema, a koji je na pojedinim mjestima već obrušen ili se kontinuirano i dalje obrušava. I danas su evidentne obrušene partije bedemskog zida duž sliva rijeke Ribnice.

Pored degradacija tvrđave pod uticajem prirodnih faktora, desile su se i devastacije usljed ljudskog faktora, odnosno, vjerovatno nelegalne gradnje uz bedeme tvrđave kao i pristupnoj ulici koja zalazi u kulturno dobro. Danas su uz zidove očuvanog jugoistočnog bedema sa petostranom kulom prislonjeni objekti, dominantno privremenog karaktera, kao i veće količine kubiranog materijala. Primjetna je i novogradnja uz obale sliva rijeke a u podnožju ostataka istočnog bedema, ispod kojeg su vidna i vertikalna potporna ojačanja armirano – betonskim konstruktivnim elementima.

Plato na vrhu tvrđave je neodržavan, zarastao u rastinje, a montažno – demontažna bina dominira prostorom i nije optimalno iskorišćena u svrhe za koje je postavljena. Na njemu su postavljeni i kontejneri za odlaganje smeća, a koristi se i za nelegalno parkiranje. Do nje vodi asfaltirani put koji je presjekao nekadašnji pravac pružanja bedemskog zida i zašao je u unutrašnjost tvrđave.

Imajući u vidu utvrđeno, u procesu izrade projektne dokumentacije, potrebno je poštovati navedene konzervatorske uslove.

Članom 102 stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, ("Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24) je definisano da za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru za koje je neophodna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora i izgradnja objekata, Uprava, na zahtjev organa nadležnog za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova, izdaje konzervatorske uslove.

Sadržaj Konzervatorskog projekta je preciziran Pravilnikom o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru ("Sl.list Crne Gore" br. 61/18).

Projekat urađen u skladu sa ovim uslovima, te izrađen od strane javne ustanove koju osniva Vlada (član 122 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, "Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24) ili pravnog lica koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu (član 106 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, "Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24), potrebno je dostaviti, u analognoj i digitalnoj verziji, na prethodnu saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara, a shodno članu 103 stav 7 Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Članom 101 stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara propisano je, da ako je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola primjenjuju se i propisi o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Shodno izloženom, riješeno je kao u izreci.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja ima se pravo žalbe Ministarstvu kulture i medija, u roku od 15 dana od dana prijema istog, a podnosi se preko ove Uprave.

Obradili:

Žarko Milošević, istoričar umjetnosti
Suzana Kapetanović, konzervator
Miloš Jovanović, arhitekta-konzervator
Miloš Dragutinović, dipl. pravnik

Dostaviti:

- Glavni grad Podgorica - Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj;
- u spise predmeta.